

TOELICHTING

KERNCIJFERS WIJKEN EN BUURTEN

Deze toelichting heeft betrekking op de StatLinetabel met buurtcijfers:

- *Kerncijfers wijken en buurten 2024*

Overzicht inhoud van de StatLinetabel; stand per juni 2026

Legenda:

X = variabele aanwezig in StatLinepublicatie

- = variabele niet beschikbaar voor dit peiljaar

<leeg> = variabele komt naar verwachting nog beschikbaar

Variabelenaam	2024
regio: Regioaanduiding	X
gm_naam: Gemeentenaam	X
recs: Soort regio	X
gwb_code: Codering	X
ind_wbi: Indelingswijziging wijken en buurten	X
Bevolking	
a_inw: Aantal inwoners	X
a_man: Mannen	X
a_vrouw: Vrouwen	X
a_00_14: 0 tot 15 jaar	X
a_15_24: 15 tot 25 jaar	X
a_25_44: 25 tot 45 jaar	X
a_45_64: 45 tot 65 jaar	X
a_65_oo: 65 jaar of ouder	X
a_ongeh: Ongehuwd	X
a_gehuwd: Gehuwd	X
a_gesch: Gescheiden	X
a_verwed: Verweduwd	X
a_nl_all: Nederland	X
a_eur_al: Europa (exclusief Nederland)	X
a_neu_al: Buiten Europa	X
a_geb_nl: Nederland	X
a_geb_eu: Europa (exclusief Nederland)	X
a_geb_ne: Buiten Europa	X
a_gebl_eu: Europa (exclusief Nederland)	X
a_gebl_ne: Buiten Europa	X
a_geb: Geboorte totaal	X
p_geb: Geboorte relatief	X
a_ste: Sterfte totaal	X
p_ste: Sterfte relatief	X
a_hh: Huishoudens totaal	X
a_1p_hh: Eenpersoonshuishoudens	X
a_hh_z_k: Huishoudens zonder kinderen	X
a_hh_m_k: Huishoudens met kinderen	X
g_hhgro: Gemiddelde huishoudensgrootte	X
bev_dich: Bevolkingsdichtheid	X
Wonen en vastgoed	
a_woning: Woningvoorraad	X

a_nb_won: Nieuwbouw woningen	X
a_vastg: Niet-woningvoorraad	X
a_nb_vastg: Nieuwbouw niet-woningen	X
g_wozbag: Gemiddelde WOZ-waarde van woningen	X
p_1gezw: Percentage eengezinswoning	X
p_1gezw_tw: Percentage tussenwoning (eengezins)	X
p_1gezw_hw: Percentage hoekwoning (eengezins)	X
p_1gezw_2w: Percentage twee-onder-één-kap-woning (eengezins)	X
p_1gezw_hvw: Percentage vrijstaande woning (eengezins)	X
p_mgezw: Percentage meergezinswoning	X
p_leegsw: Percentage onbewoond	X
p_koopw: Koopwoningen	X
p_huurw: Huurwoningen totaal	X
p_wcorpw: In bezit woningcorporatie	X
p_ov_hw: In bezit overige verhuurders	X
p_bj_me10: Bouwjaar meer dan tien jaar geleden	X
p_bj_mi10: Bouwjaar afgelopen tien jaar	X
Energie	
g_ele: Gemiddelde elektriciteitslevering	X
g_ele_tr: Gemiddelde elektriciteitsteruglevering	X
g_gas: Gemiddeld aardgasverbruik	X
p_stadsv: Percentage woningen met stadsverwarming	X
p_won_z: Percentage aardgasvrije woningen	X
p_won_m: Percentage aardgaswoningen	X
p_won_zs: Percentage woningen met zonnestroom	X
p_won_ev: Percentage woningen hoofdz. elektr. verwarmd	X
a_lp_pub: Aantal publieke laadpalen	
Onderwijs	
a_ons_po: Leerlingen po	X
a_ons_vovavo: Leerlingen vo (incl. vavo)	X
a_ons_mb: Studenten mbo (excl. extranei)	X
a_ons_hb: Studenten hbo	X
a_ons_wo: Studenten wo	X
a_opl_bv: Basisonderwijs, vmbo, mbo1	X
a_opl_hv: Havo, vwo, mbo2-4	X
a_opl_hw: Hbo, wo	X
Arbeid	
a_arb_wz: Werkzame beroepsbevolking	X
p_arb_pp: Netto arbeidsparticipatie	X
p_arb_wn: Percentage werknemers	X
p_arb_wv: Werknemers met vaste arbeidsrelatie	X
p_arb_wf: Werknemers met flexibele arbeidsrelatie	X
p_arb_zs: Percentage zelfstandigen	X
Inkomen	
a_inkont: Aantal inkomensontvangers	X
g_ink_po: Gemiddeld inkomen per inkomensontvanger	X
g_ink_pi: Gemiddeld inkomen per inwoner	X
p_ink_li: 40% personen met laagste inkomen	X

p_ink_hi: 20% personen met hoogste inkomen	X
p_ink_ar: Personen in armoede	X
p_ink_ba: Personen tot 25% boven armoedegrens	X
g_hh_sti: Gem. gestandaardiseerd inkomen	X
p_hh_li: 40% huishoudens met laagste inkomen	X
p_hh_hi: 20% huishoudens met hoogste inkomen	X
m_hh_ver: Mediaan vermogen van particuliere huish.	X
Sociale zekerheid	
a_soz_wb: Personen per soort uitkering; Bijstand	X
a_soz_ao: Personen per soort uitkering; AO	X
a_soz_ww: Personen per soort uitkering; WW	X
a_soz_ow: Personen per soort uitkering; AOW	X
Zorg	
a_jz_tn: Aantal jongeren met jeugdzorg in natura	X
p_jz_tn: Percentage jongeren met jeugdzorg in natura	X
a_wmo_t: Aantal Wmo-cliënten	X
p_wmo_t: Aantal Wmo-cliënten per 1000 inwoners	X
Bedrijfsvestigingen, SBI 2008	
a_bedv: Bedrijfsvestigingen totaal	X
a_bed_a: A Landbouw, bosbouw en visserij	X
a_bed_bf: B-F Nijverheid en energie	X
a_bed_gi: G+I Handel en horeca	X
a_bed_hj: H+J Vervoer, informatie en communicatie	X
a_bed_kl: K-L Financiële diensten, onroerend goed	X
a_bed_mn: M-N Zakelijke dienstverlening	X
a_bed_oq: O-Q Overheid, onderwijs en zorg	X
a_bed_ru: R-U Cultuur, recreatie, overige diensten	X
Motorvoertuigen	
a_pau: Personenauto's totaal	X
a_bst_b: Personenauto's; brandstof benzine	X
a_bst_nb: Personenauto's; overige brandstof	X
g_pau_hh: Personenauto's per huishouden	X
g_pau_km: Personenauto's naar oppervlakte	X
a_m2w: Motorfietsen	X
Voorzieningen	
g_afs_hp: Afstand tot huisartsenpraktijk; afstand	X
g_afs_gs: Afstand tot grote supermarkt	X
g_afs_kv: Afstand tot kinderdagverblijf	X
g_afs_sc: Afstand tot school	X
g_3km_sc: Scholen binnen 3 km	X
Oppervlakte	
a_opp_ha: Oppervlakte totaal	X
a_lan_ha: Oppervlakte land	X
a_wat_ha: Oppervlakte water	X
Postcode	
pst_mvp: Meest voorkomende postcode	X
pst_dekp: Dekkingspercentage	X
Stedelijkheid	

ste_mvs: Mate van stedelijkheid	X
ste_oad: Omgevingsadressendichtheid	X

ALGEMENE TOELICHTING:

Kerncijfers wijken en buurten 2024

INHOUDSOPGAVE

1. Toelichting
2. Definities en verklaring van symbolen
3. Koppelingen naar relevante tabellen en artikelen
4. Bronnen en methoden
5. Meer informatie

1. TOELICHTING

Overzicht van statistische gegevens van gemeenten, wijken en buurten in Nederland.

Gegevens beschikbaar over: 2024.

Status van de cijfers:

Definitief, tenzij in de toelichting bij het onderwerp expliciet is vermeld dat het voorlopige cijfers betreft.

Wijzigingen per juni 2026

Binnen het thema Onderwijs zijn nieuwe cijfers over leerlingen en studenten naar onderwijssoort opgenomen.

Wijzigingen per maart 2026

Binnen het thema Zorg zijn gecorrigeerde cijfers over de Wmo opgenomen. Deze cijfers zijn aangepast, omdat het bronbestand niet compleet was. Als gevolg hiervan is het totaal aantal cliënten gemiddeld toegenomen met 1 procent. Op gemeenteniveau heeft de aanpassing alleen invloed als een gemeente cijfers over het tweede halfjaar van 2024 opnieuw had aangeleverd in het najaar van 2025.

Wijzigingen per december 2025

De variabelenset van het thema Inkomen is vanaf 2024 gewijzigd. In dat jaar is de nieuwe armoededefinitie gepresenteerd in samenwerking met Nibud en SCP. Dit betekent dat de huidige armoede indicatoren (huishoudens onder of rond sociaal minimum) zijn vervangen door personen in armoede en personen vlak boven de armoedegrens. Voor meer informatie over de nieuwe methode om armoede te meten, zie paragraaf 4.

Daarnaast zijn nieuwe cijfers over het thema Zorg opgenomen. Daarbij is een verbeterde methode toegepast vanaf 2024 waardoor de cijfers over het aantal Wmo-cliënten door de wijzigingen minder goed te vergelijken zijn met cijfers in voorgaande jaren. Zo is bijvoorbeeld de methode om de leeftijd van een Wmo-cliënt te bepalen veranderd en zijn er andere kleinere verbeteringen doorgevoerd. Voor meer informatie over deze verbeterde methode zie de korte onderzoekbeschrijving, paragraaf 4.

Wijzigingen per september 2025

Binnen thema Energie zijn vanaf dit jaar geen cijfers over elektriciteitslevering en aardgasverbruik per woningtype opgenomen. Daarvoor in de plaats zijn nieuwe variabelen over woningen (aardgas of aardgasvrij, met zonnestroom en elektrisch verwarmd) en laadpalen toegevoegd.

De variabelenset binnen het thema Arbeid is vanaf 2023 uitgebreid. Vanaf dat jaar zijn cijfers over de werkzame beroepsbevolking beschikbaar via deze tabel. Tevens wordt bij arbeidsparticipatie van

werknemers voortaan uitgesplitst naar werknemers met een vaste of flexibele arbeidsrelatie. De voorlopige cijfers over 2024 verschijnen begin 2026 in deze tabel.

Wanneer komen er nieuwe cijfers?

Elk kwartaal worden er nieuwe cijfers toegevoegd indien deze beschikbaar zijn.

2. DEFINITIES EN VERKLARING VAN SYMBOLEN

Definities:

Regio:

De gemeenten in Nederland zijn onderverdeeld in wijken en buurten. Buurten vormen het laagste regionale niveau. Wijken zijn optellingen van één of meer aaneengesloten buurten. De gemeente bepaalt zelf de indeling in wijken en buurten. Het CBS coördineert landelijk deze indeling.

Wijk:

Onderdeel van een gemeente, bestaande uit één of meerdere buurten. Vaak komt een wijk overeen met een woonplaats of een deel van een grotere woonplaats.

Omdat gemeente Amsterdam met ingang van statistiekjaar 2023 meer dan 100 wijken telt, heeft deze gemeente letters ingevoerd in haar wijkcodes. Elke wijk in een gemeente en elke buurt binnen een wijk heeft een code van 2 karakters. Tot voor kort bestonden deze wijk- en buurtcodes in alle gemeenten uit 2 cijfers: hiermee zijn 100 combinaties mogelijk (00 t/m 99). De wijkcode en/of buurtcode mogen - indien nodig - ook letters bevatten, zodat meer combinaties mogelijk worden.

Buurt:

Onderdeel van een wijk, die vanuit bebouwingsoogpunt of sociaaleconomische structuur homogeen is afgebakend. Homogeen wil zeggen dat één functie dominant is, bijvoorbeeld woonfunctie (woongebied), werkfunctie (industriegebied) of recreatieve functie (natuurgebied). Functies kunnen echter ook gemengd voorkomen.

Verklaring van symbolen:

niets (blanco) : het cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
. : het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
* : voorlopige cijfers
** : nader voorlopige cijfers

3. KOPPELINGEN NAAR RELEVANTE TABELLEN EN ARTIKELEN

Relevante tabellen:

Meer cijfers over wijken en buurten zijn te vinden in de StatLinetabellen:

[Recente tabellen Kerncijfers wijken en buurten](#)

[Gearchiveerde tabellen Kerncijfers wijken en buurten](#)

Data uit bovengenoemde StatLinetabellen zijn ook als [Excelbestand](#) beschikbaar.

Wijk- en buurtcijfers per thema op StatLine:

[Arbeid](#)

[Energie](#)

[Opleidingsniveau](#)

[Sociale Zekerheid](#)

[Zorg](#)

[Nabijheid voorzieningen](#)

[Bodemgebruik](#)

Overige publicaties met regionale kerncijfers:

[Cijfers op de kaart](#)

[Geoservices bij het CBS.](#)
[Regionale kerncijfers Nederland](#)

Een overzicht van StatLine-tabellen met regionale gegevens staat in het [Overzicht Regionale Statistieken](#)

Relevant artikel:

[**Nieuwe indeling bevolking naar herkomst**](#)

De wijk- en buurtkaart bevat de digitale geometrie van de grenzen van de buurten, wijken en gemeenten en wordt [op de CBS-website](#) en op [pdok.nl](#) beschikbaar gesteld.

Het CBS geeft elk kwartaal een [Nieuwsbrief Regionaal](#) uit, waarin een overzicht wordt gegeven van de nieuwste cijfers en publicaties op lokaal niveau en overige ontwikkelingen op het gebied van regionale en ruimtelijke statistieken. Hierop kunt u zich abonneren via de volgende link [Nieuwsbrief Regionaal](#)

Meer informatie is te vinden op de themapagina [Nederland regionaal](#).

4. BRONNEN EN METHODEN

De onderzoeksmethode van deze tabel is te vinden in de onderzoeksbeschrijving [Kerncijfers Wijken en Buurten](#).

In deze tabel zijn inkomensindicatoren over personen in armoede of vlak boven de armoedegrens opgenomen volgens de nieuwe armoededefinitie. Ieder huishouden in Nederland heeft uitgaven aan huisvesting, energie, verzekeringen, kleding en de dagelijkse boodschappen. Om mee te kunnen doen in de samenleving is er daarnaast geld nodig voor bijvoorbeeld telefonie, internet en sociale activiteiten. Voor 35 verschillende typen huishoudens heeft het Nibud vastgesteld welke bedragen voor welke uitgavenposten minimaal nodig zijn om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving (de zogeheten minimumvoorbeeldbegrotingen).

Om vast te stellen of iemand in armoede leeft, wordt naast de minimumvoorbeeldbegroting ook gekeken naar daadwerkelijke uitgaven van het huishouden en de financiële middelen, het inkomen en eventueel spaargeld of ander direct te besteden bezit. Voor de meeste huishoudens zijn de maandelijkse uitgaven aan wonen, energie en zorg de grootste vaste lasten. Als er na het betalen van deze vaste lasten te weinig geld overblijft voor de andere basisbehoeften, dan is een huishouden en de mensen die er deel van uitmaken, arm. Zie voor meer informatie het rapport [De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten](#).

Informatie over de verbeterde onderzoeksmethode voor aantal cliënten met een Wmo-maatwerkvoorziening is te vinden in de onderzoeksbeschrijving [Gemeentelijke monitor sociaal domein, Wmo](#).

Het CBS heeft in 2024 een methode ontwikkeld om het type hoofdverwarming 'elektrisch verwarmd' per woning te identificeren op basis van het elektriciteitsverbruik per maand in een verslagjaar: [Seizoenspatronen in huishoudelijk energieverbruik](#). Een relatief hoog seizoensafhankelijk elektriciteitsverbruik in de wintermaanden is een indicatie voor een elektrische hoofdverwarmingsinstallatie.

De oppervlaktes land en water per regio in deze tabel zijn bepaald door het combineren van het Bestand Bodemgebruik (BBG) 2017 met het digitale bestand van gemeente-, wijk- en buurtgrenzen. Bij de productie van een nieuwe BBG-editie worden geconstateerde fouten en verbeterde interpretaties op basis van nieuwe bronnen bij eerdere BBG-edities vastgesteld (gecorrigeerd bodemgebruik). Na publicatie van een nieuw BBG worden de arealen land en water per regio voor eerdere verslagjaren van Kerncijfers wijken en buurten (KWB) echter niet herzien. Zie de definities van 'oppervlakte land' en 'oppervlakte water' voor de toegepaste BBG-edities per verslagjaar van de KWB.

Zie de webpagina [Bestand Bodemgebruik](#) voor een nadere toelichting op gecorrigeerd bodemgebruik en beschikbare publicaties.

5. MEER INFORMATIE

Infoservice

Copyright © Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen
Verveelvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

DEFINITIES:

Leeswijzer:

Kolomnaam: volledige naam [eenheid]
-----

regio: Regioaanduiding

De gemeenten in Nederland zijn onderverdeeld in wijken en buurten. Buurten vormen het laagste regionale niveau. Wijken zijn optellingen van één of meer aaneengesloten buurten. De gemeente bepaalt zelf de indeling in wijken en buurten. Het CBS coördineert landelijk deze indeling.

Wijk:

Onderdeel van een gemeente, bestaande uit één of meerdere buurten. Vaak komt een wijk overeen met een woonplaats of een deel van een grotere woonplaats.

Buurt:

Onderdeel van een wijk, die vanuit bebouwingsoogpunt of sociaaleconomische structuur homogeen is afgebakend. Homogeen wil zeggen dat één functie dominant is, bijvoorbeeld woonfunctie (woongebied), werkfunctie (industriegebied) of recreatieve functie (natuurgebied). Functies kunnen echter ook gemengd voorkomen.

gm_naam: Gemeentenaam [naam]

De naam van de bestuurlijke gemeente. Deze naam volgt de officiële schrijfwijze.

recs: Soort regio [omschrijving]

De gekozen regioaanduiding betreft: Gemeente, Wijk of Buurt.

gwb_code: Codering [code]

Gemeentecode heeft 4 posities, voorafgegaan door 'GM'.

Wijkcode heeft 6 posities: gemeentecode (4) + wijkcode (2), voorafgegaan door 'WK'.

Buurtcode heeft 8 posities: gemeentecode (4) + wijkcode (2) + buurtcode (2), voorafgegaan door 'BU'.

ind_wbi: Indelingswijziging gemeente, wijk, buurt [code]

Deze indicator geeft per gemeente, wijk en buurt aan of de cijfers uit deze tabel zonder problemen kunnen worden gekoppeld aan en vergeleken met de cijfers van een jaar eerder, of dat er wijzigingen in de gemeentelijke of de Wijk- en Buurtindeling zijn waardoor dit niet kan. Detailinformatie over wijzigingen kan worden verkregen door de wijk- en buurtkaart van twee opeenvolgende jaren met elkaar te vergelijken. Mutaties van grenzen kunnen bijvoorbeeld worden veroorzaakt door verzoeken van gemeenten die mutaties in hun buurten en/of wijken doorgeven, maar ook kleinere kadastrale mutaties, gemeentelijke herindelingen of veranderingen van de door het CBS vastgestelde land-watergrens bij grote watergebieden zoals Noordzee, Wadden, IJsselmeer, Markeermeer en Ooster- en Westerschelde kunnen tot veranderingen leiden.

De indicator kent drie mogelijke waarden:

1: De codering en afbakening van deze gemeente/wijk/buurt is ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar. Het is wel mogelijk dat een naamswijziging heeft plaatsgevonden. De cijfers kunnen worden gekoppeld en vergeleken met die van het voorgaande jaar.

2: De codering van de gemeente/wijk/buurt is veranderd ten opzichte van het voorgaande jaar. De afbakening is ongewijzigd. Om te kunnen koppelen met cijfers van het voorgaande jaar zal eerst moeten worden achterhaald wat de codering van het voorgaande jaar was. Is de koppeling eenmaal geslaagd dan kunnen de cijfers alsnog met elkaar worden vergeleken.

3: De afbakening van de gemeente/wijk/buurt is veranderd ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit kan gepaard zijn gegaan met een gewijzigde codering. De cijfers kunnen niet zonder meer worden vergeleken met die van het voorgaande jaar. Verschillen kunnen immers samenhangen met de verandering in de afbakening van de gemeente, wijk of buurt.

Er worden alleen wijzigingen in de afbakening geconstateerd wanneer een grens circa 5 meter of meer is verlegd. Kleinere grenswijzigingen worden niet als significant beschouwd.

bev: Bevolking

De bevolking van Nederland op 1 januari.

Bevolking:

De inwoners van Nederland.

In de bevolkingsaantallen zijn uitsluitend personen begrepen die zijn opgenomen in het bevolkingsregister van een Nederlandse gemeente.

In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woont, opgenomen in het bevolkingsregister van de woongemeente. Personen die tot de bevolking van Nederland behoren, maar voor wie geen vaste woonplaats valt aan te wijzen, zijn opgenomen in het bevolkingsregister van de gemeente 's-Gravenhage.

In de bevolkingsregisters zijn niet opgenomen de in Nederland wonende personen waarvoor uitzonderingsregels gelden met betrekking tot opname in de bevolkingsregisters (bijvoorbeeld diplomaten en NAVO militairen) en personen die niet legaal in Nederland verblijven.

Om redenen van statistische geheimhouding zijn de aantallen op wijk- en buurtniveau aselekt afgerond op veelvouden van 5.

Bij aselekt afronden wordt door loten bepaald of een getal naar boven of naar beneden wordt afgerond. De daarbij gehanteerde kansen zijn omgekeerd evenredig met de afrondverschillen. Gemiddeld wordt een getal hierdoor op zichzelf afgerond. Het gemiddelde afrondverschil per getal is evenwel groter dan het geval is bij afronding op het dichtstbijzijnde veelvoud van 5. Door afrondverschillen is de som van afgeronde getallen niet altijd gelijk aan de afgeronde som. Hierdoor kan het voorkomen dat wanneer een wijk uit één buurt bestaat of een gemeente uit één wijk, dit afgerond niet overeenkomt.

Het komt voor dat van inwoners wel bekend is binnen welke gemeente ze geregistreerd zijn, maar niet exact waar ze verblijven. Deze inwoners zijn daarom wel meegeteld in de gemeentecijfers, maar niet in de cijfers per wijk en buurt. De cijfers per gemeente kunnen daardoor afwijken van de onderliggende wijken of buurten, zelfs wanneer een gemeente slechts uit één wijk bestaat.

a_inw: Aantal inwoners [aantal]

bev_gesl: Geslacht

a_man: Mannen [aantal]

a_vrouw: Vrouwen [aantal]

bev_lft: Leeftijdsgroepen

a_00_14: 0 tot 15 jaar [aantal]

Aantal inwoners dat op 1 januari 0 tot 15 jaar oud is.

a_15_24: 15 tot 25 jaar [aantal]

Aantal inwoners dat op 1 januari 15 tot 25 jaar oud is.

a_25_44: 25 tot 45 jaar [aantal]

Aantal inwoners dat op 1 januari 25 tot 45 jaar oud is.

a_45_64: 45 tot 65 jaar [aantal]

Aantal inwoners dat op 1 januari 45 tot 65 jaar oud is.

a_65_oo: 65 jaar of ouder [aantal]

Aantal inwoners dat op 1 januari 65 jaar of ouder is.

bev_bust: Burgerlijke staat

a_ongeh: Ongehuwd [aantal]

Het aantal inwoners dat op 1 januari ongehuwd is. De burgerlijke staat ongehuwd geeft aan dat een persoon nog nooit een huwelijk heeft gesloten of een geregistreerd partnerschap is aangegaan.

a_gehuwd: Gehuwd [aantal]

Het aantal inwoners dat op 1 januari gehuwd is. De burgerlijke staat gehuwd ontstaat na sluiting van een huwelijk of het aangaan van een geregistreerd partnerschap. Tot de gehuwden worden ook personen gerekend die gescheiden zijn van tafel en bed, want zij blijven formeel gehuwd.

a_gesch: Gescheiden [aantal]

Het aantal inwoners dat op 1 januari gescheiden is. De burgerlijke staat gescheiden ontstaat na ontbinding van een huwelijk door echtscheiding of na ontbinding van een geregistreerd partnerschap anders dan door het overlijden van de partner. Personen die gescheiden zijn van tafel en bed worden tot de gehuwden gerekend.

a_verwed: Verweduwd [aantal]

Het aantal inwoners dat op 1 januari verweduwd is. De burgerlijke staat verweduwd ontstaat na ontbinding van een huwelijk of geregistreerd partnerschap door overlijden van de partner.

bev_her: Bevolking naar herkomst

De bevolking van Nederland op 1 januari.

Bevolking:

De inwoners van Nederland.

In de bevolkingsaantallen zijn uitsluitend personen begrepen die zijn opgenomen in het bevolkingsregister van een Nederlandse gemeente.

In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woont, opgenomen in het bevolkingsregister van de woongemeente. Personen die tot de bevolking van Nederland behoren, maar voor wie geen vaste woonplaats valt aan te wijzen, zijn opgenomen in het bevolkingsregister van de gemeente 's-Gravenhage.

In de bevolkingsregisters zijn niet opgenomen de in Nederland wonende personen waarvoor uitzonderingsregels gelden met betrekking tot opname in de bevolkingsregisters (bijvoorbeeld diplomaten en NAVO militairen) en personen die niet legaal in Nederland verblijven.

Herkomst:

Kenmerk dat weergeeft in welk land iemand geboren is of waar diens ouders geboren zijn.

De herkomst van personen die in het buitenland zijn geboren wordt bepaald door hun eigen geboorteland. Bij personen die in Nederland geboren zijn, wordt de herkomst bepaald door het geboorteland van de ouders.

Wanneer beide ouders in het buitenland zijn geboren, is het geboorteland van de moeder leidend in het bepalen van de herkomst. De geboortegergegevens van de moeder zijn vaker bekend dan die van de vader. Wanneer de moeder in Nederland is geboren of het geboorteland van de moeder onbekend is, dan wordt het geboorteland van de vader gebruikt.

bev_hla: Herkomstland**a_nl_all: Nederland [aantal]****a_eur_al: Europa (exclusief Nederland) [aantal]**

Herkomst Europa (exclusief Nederland). De landen Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Kazachstan, Kirgizië, Oezbekistan, Tadzjikistan, Turkmenistan en Turkije vallen binnen deze indeling onder Azië.

a_neu_al: Buiten Europa [aantal]

Totaal herkomst buiten Europa.

geb_nl: Geboren in Nederland**a_geb_nl: Nederland [aantal]**

a_geb_eu: Europa (exclusief Nederland) [aantal]

Geboren in Nederland, herkomst Europa (exclusief Nederland). De landen Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Kazachstan, Kirgizië, Oezbekistan, Tadzjikistan, Turkmenistan en Turkije vallen binnen deze indeling onder Azië.

a_geb_ne: Buiten Europa [aantal]

Geboren in Nederland, herkomst buiten Europa.

geb_bl: Geboren buiten Nederland**a_gbl_eu: Europa (exclusief Nederland) [aantal]**

Geboren buiten Nederland. Herkomst Europa (exclusief Nederland). De landen Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Kazachstan, Kirgizië, Oezbekistan, Tadzjikistan, Turkmenistan en Turkije vallen binnen deze indeling onder Azië.

a_gbl_ne Buiten Europa [aantal]

Geboren buiten Nederland, herkomst buiten Europa.

geb_ste: Geboorte en sterfte**a_geb: Geboorte totaal [aantal]**

Het aantal levendgeborenen van 1 januari tot en met 31 december van het betreffende jaar. Levendgeborenen zijn kinderen die na geboorte enig teken van leven hebben vertoond, ongeacht de zwangerschapsduur.

p_geb: Geboorte relatief [per 1 000 inwoners]

Het aantal levendgeborenen van 1 januari tot en met 31 december, per 1 000 inwoners op 1 januari van het betreffende jaar.

Het relatieve aantal geboorten kan hoger uitvallen dan verwacht op basis van het inwonertal. Het relatieve cijfer betreft namelijk het aantal geboorten gedurende het jaar ten opzichte van het aantal inwoners op 1 januari. In nieuwbouwwijken kan het aantal inwoners sterk groeien in een jaar. Zo kunnen er in 1 jaar 10 kinderen geboren worden in een wijk waarin op 1 januari slechts 10 inwoners wonen, maar aan het eind van het jaar bijvoorbeeld 200 inwoners. Waarden voor wijken en buurten met minder dan 10 inwoners en een aantal geboorten ongelijk aan nul zijn op onbekend gezet.

a_ste: Sterfte totaal [aantal]

Alle overledenen van 1 januari tot en met 31 december van het betreffende jaar waarbij een bevoegde arts een overlijdensakte heeft ondertekend.

p_ste: Sterfte relatief [per 1 000 inwoners]

Het aantal overledenen van 1 januari tot en met 31 december, per 1 000 inwoners op 1 januari van het betreffende jaar.

Het relatieve aantal overledenen kan hoger uitvallen dan verwacht op basis van het inwonertal. Het relatieve cijfer betreft namelijk het aantal overledenen gedurende het jaar ten opzichte van het aantal inwoners op 1 januari. In een buurt met een verpleeghuis kunnen op 1 januari 100 mensen wonen, maar door overlijdensgevallen komen er steeds nieuwe inwoners (bewoners van het verpleeghuis). Zo kan het aantal overlijdensgevallen ook 100 zijn, terwijl er inmiddels al vele mensen in die buurt (of dat verpleeghuis) hebben gewoond. Waarden voor wijken en buurten met minder dan 10 inwoners en een aantal sterften ongelijk aan nul zijn op onbekend gezet.

part_hh: Particuliere huishoudens

Betreft de huishoudens op 1 januari.

Particuliere huishoudens bestaan uit één of meer personen die alleen of samen in een woonruimte zijn gehuisvest en zelf in hun dagelijks onderhoud voorzien. Naast eenpersoonshuishoudens onderscheiden we meerpersoonshuishoudens (niet-gehuwde paren, niet-gehuwde paren met kinderen, echt)paren, echt)paren met kinderen, eenouderhuishoudens en overige huishoudens). De institutionele huishoudens worden hiertoe niet gerekend.

a_hh: Huishoudens totaal [aantal]

Totaal particuliere huishoudens.

a_1p_hh: Eenpersoonshuishoudens [aantal]

Een particulier huishouden bestaande uit één persoon.

a_hh_z_k: Huishoudens zonder kinderen [aantal]

Meerpersoonshuishoudens zonder kinderen bestaan uit niet-gehuwde paren zonder kinderen, echtparen zonder kinderen en overige huishoudens.

a_hh_m_k: Huishoudens met kinderen [aantal]

Meerpersoonshuishoudens met kinderen bestaan uit niet-gehuwde paren met kinderen, echtparen met kinderen en eenouderhuishoudens.

g_hhgro: Gemiddelde huishoudensgrootte [aantal]

Dit gemiddelde is berekend als het aantal in particuliere huishoudens levende personen gedeeld door het aantal particuliere huishoudens.

bev_dich: Bevolkingsdichtheid [aantal inwoners per km²]

Het (niet afgeronde) aantal inwoners per km² land is bepaald door het (niet afgeronde) aantal inwoners op 1 januari te delen door de (niet afgeronde) landoppervlakte.

De bevolkingsdichtheid is opgenomen indien er 10 of meer inwoners in de buurt voorkomen.

won: Wonen en vastgoed**a_woning: Woningvoorraad [aantal]**

Het totale aantal woningen op 1 januari van het desbetreffende jaar. Een woning is een verblijfsobject met minimaal een woonfunctie en eventueel één of meer andere gebruiksfuncties.

a_nb_won: Nieuwbouw woningen [aantal]

Het totale aantal woningen door nieuwbouw aan de voorraad toegevoegd in het desbetreffende jaar. Alle verblijfsobjecten met minimaal een woonfunctie en eventueel een of meer andere gebruiksfuncties worden als woning aangemerkt.

a_vastg: Niet-woningvoorraad [aantal]

Het totale aantal niet-woningen op 1 januari van het desbetreffende jaar. Een niet-woning heeft geen woonfunctie, maar kan wel meerdere andere gebruiksfuncties hebben.

a_nb_vastg: Nieuwbouw niet-woningen [aantal]

Het totale aantal niet-woningen door nieuwbouw aan de voorraad toegevoegd in het desbetreffende jaar. Een niet-woning heeft geen woonfunctie, maar kan wel meerdere andere gebruiksfuncties hebben.

g_wozbag: Gemiddelde WOZ-waarde van woningen [x 1 000 euro]

Voor de bepaling van de gemiddelde WOZ-waarde van woningen wordt alleen gebruik gemaakt van BAG-objecten met een woonfunctie waarvoor een WOZ-waarde bekend is en die tussen de 10 duizend en de 5 miljoen euro ligt.

Er wordt geen gemiddelde WOZ-waarde bepaald voor een regio als:

- de woningvoorraad kleiner is dan 20 woningen
- er voor minder dan 20 woningen een WOZ-waarde bekend is
- er voor minder dan 85 procent van de woningen een WOZ-waarde bekend is.

De gemiddelde woningwaarde wordt bepaald met de waardepeildatum van voorgaand jaar, bijv:

- 2024: waardepeildatum 1 januari 2023

won_type: Woningen naar type

Er worden twee typen woningen onderscheiden, eengezins en meergezins. Een woning heeft het type meergezins wanneer het samen met andere woningen of (bedrijfs)ruimten een geheel pand vormt. Hieronder vallen flats, galerij-, portiek-, beneden- en bovenwoningen, appartementen en woningen boven bedrijfsruimten, voorzover deze zijn voorzien van een buiten de bedrijfsruimte gelegen toegangsdeur. Alle overige woningen hebben het type eengezins. Het percentage eengezins met onbekend verder type wordt niet weergegeven. Daardoor kan het voorkomen dat de onderliggende eengezinscategorieën niet optellen tot de totale eengezinscategorie.

p_1gezw: Percentage eengezinswoning [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal eengezinswoningen is vermeld als percentage van de totale woningvoorraad en wordt alleen vermeld bij minimaal 20 woningen.

Eengezinswoning: Elke woning die tevens een geheel pand vormt. Hieronder vallen vrijstaande woningen, aaneengebouwde woningen, zoals twee onder één kap gebouwde hele huizen, boerderijen met woningen en voorts alle rijenhuizen.

p_1gezw_tw: Percentage tussenwoning (eengezins) [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal tussenwoningen is vermeld als afgerond geheel percentage van de totale woningvoorraad en wordt alleen vermeld bij minimaal 20 woningen.

Tussenwoningen zijn woningen gelegen in een rij met drie of meer aaneengesloten panden die aan twee of meer zijden verbonden zijn met de andere panden in de rij.

p_1gezw_hw: Percentage hoekwoning (eengezins) [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal hoekwoningen is vermeld als afgerond geheel percentage van de totale woningvoorraad en wordt alleen vermeld bij minimaal 20 woningen.

Hoekwoningen zijn woningen in een rij van drie of meer aaneengesloten panden gelegen op de hoek en dus met één ander pand een zijde delen.

p_1gezw_2w: Percentage twee-onder-één-kapwoning (eengezins) [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal twee-onder-een-kapwoningen is vermeld als afgerond geheel percentage van de totale woningvoorraad en wordt alleen vermeld bij minimaal 20 woningen.

Twee-onder-één-kapwoningen zijn twee woningen (panden) die één zijde met elkaar delen.

p_1gezw_hvw: Percentage vrijstaande woning (eengezins) [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal vrijstaande woningen is vermeld als afgerond geheel percentage van de totale woningvoorraad en wordt alleen vermeld bij minimaal 20 woningen.

Vrijstaande woningen zijn woningen die niet verbonden zijn met andere panden.

p_mgezw: Percentage meergezinswoning [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal meergezinswoningen is vermeld als percentage van de totale woningvoorraad en wordt alleen vermeld bij minimaal 20 woningen.

Meergezinswoning : Elke woning die samen met andere woonruimten c.q. bedrijfsruimten een geheel pand vormt. Hieronder vallen flats, galerij-, portiek-, beneden- en bovenwoningen, appartementen en woningen boven bedrijfsruimten, voor zover deze zijn voorzien van een buiten de bedrijfsruimte gelegen toegangsdeur.

p_leegsw: Onbewoonde woningen [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal leegstaande woningen is vermeld als percentage van de totale woningvoorraad en wordt alleen vermeld bij minimaal 20 woningen.

Niet-bewoonde woningen: Woningen waar op de peildatum 1 januari niemand stond ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP).

won_eig: Woningen naar eigendom

Informatie over huur- en koopwoningen wordt samengesteld uit een koppeling tussen verschillende bronnen. Onbekend eigendom wordt niet weergegeven. Daardoor kan het voorkomen dat de categorieën niet optellen tot 100 procent.

p_koopw: Koopwoningen [%]

Woningen die eigendom zijn van de (toekomstige) bewoner(s) of in gebruik als tweede woning.

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal is vermeld als percentage van het totaal aantal woningen en vermeld bij 20 woningen of meer per buurt en wanneer het aandeel woningen met eigendom onbekend 50 procent of minder bedroeg.

won_huur: Huurwoningen

Woningen die niet bewoond worden door de eigenaar van de woning. Bij woningen waar geen bewoner geregistreerd is, gaat het om woningen waarvan het aannemelijk is dat de woning bestemd is voor de huurmarkt.

p_huurw: Huurwoningen totaal [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal is vermeld als percentage van het totaal aantal woningen en vermeld bij 20 woningen of meer per buurt en wanneer het aandeel woningen met eigendom onbekend 50 procent of minder bedroeg.

p_wcorpw: In bezit woningcorporatie [%]

Huurwoningen in eigendom van 'toegelaten instellingen volkshuisvesting'. Het betreft het aantal huurwoningen waarvan is vastgesteld dat de eigenaar een toegelaten instelling is. Het betreft niet het aantal sociale huurwoningen, omdat er alleen is vastgesteld wie de eigenaar is en er niet is gekeken naar de hoogte van de huurprijs.

Toegelaten instellingen: woningbouwvereniging, woningstichting, woningcorporatie.

Sociale huurwoningen: woningen met een huur onder de liberalisatiegrens.

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal is vermeld als percentage van het totaal aantal woningen en vermeld bij 20 woningen of meer per buurt en wanneer het aandeel woningen met eigendom onbekend 50 procent of minder bedroeg.

p_ov_hw: In bezit overige verhuurders [%]

Een huurwoning in eigendom van onder andere bedrijven, particulieren en institutionele beleggers. Huurwoningen waarvan het eigendom wel kon worden vastgesteld maar de eigenaar niet vallen hier ook onder.

Bedrijven: alle instellingen met een bedrijfsmatig karakter zoals bv's en nv's, zelfstandige ondernemers, makelaars en vastgoedhandelsmaatschappijen.

Particulieren: alle natuurlijke personen.

Institutionele beleggers: pensioenfondsen, beurs-, beleggings- en verzekeringsmaatschappijen.

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal is vermeld als percentage van het totaal aantal woningen en vermeld bij 20 woningen of meer per buurt en wanneer het aandeel woningen met eigendom onbekend 50 procent of minder bedroeg.

won_bjkl: Woningen naar bouwjaar

De aanduiding van het bouwjaar van een pand, waarin een woning zich bevindt. Oorspronkelijk als het pand bouwkundig gereed is of wordt opgeleverd. Latere wijziging aan een pand leidt niet tot wijziging van het bouwjaar. Bij een verblijfobject dat in meerdere panden is gelegen, wordt het oudste bouwjaar genomen.

De bouwjaarklasse heeft hier twee waarden:

- 1) in de afgelopen tien jaar gebouwd;
- 2) meer dan tien jaar geleden gebouwd.

Onbekende bouwjaren worden niet weergegeven. Daardoor kan het voorkomen dat de categorieën niet optellen tot 100 procent.

won_bjkl: Woningen naar bouwjaar

De aanduiding van het bouwjaar van een pand, waarin een woning zich bevindt. Oorspronkelijk als het pand bouwkundig gereed is of wordt opgeleverd. Latere wijziging aan een pand leidt niet tot wijziging van het bouwjaar. Bij een verblijfsobject dat in meerdere panden is gelegen, wordt het oudste bouwjaar genomen.

De bouwjaarklasse heeft hier twee waarden:

- 1) in de afgelopen tien jaar gebouwd;
- 2) meer dan tien jaar geleden gebouwd.

Onbekende bouwjaren worden niet weergegeven. Daardoor kan het voorkomen dat de categorieën niet optellen tot 100 procent.

p_bj_me10: Bouwjaar meer dan tien jaar geleden [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal woningen met bouwjaar meer dan tien jaar geleden, uitgedrukt in hele procenten van het totaal aantal woningen. Het percentage is vermeld bij 20 woningen of meer per buurt.

p_bj_mi10: Bouwjaar afgelopen tien jaar [%]

Peildatum: 1 januari van het desbetreffende jaar.

Het aantal woningen met bouwjaar tien of minder jaar geleden, uitgedrukt in hele procenten van het totaal aantal woningen. Het percentage is vermeld bij 20 woningen of meer per buurt.

ene: Energie

ene_ele: Gemiddelde elektriciteitslevering

De gemiddelde jaarlevering van elektriciteit op individuele aansluitingen van particuliere woningen op het openbare elektriciteitsnet, zoals berekend vanuit de aansluitingenregisters van de netbedrijven. Collectieve elektriciteitsleveringen aan bijvoorbeeld liftinstallaties of hal-/galerijverlichting zijn niet meegeteld bij de berekening.

De cijfers zijn afgerond op tientallen.

g_ele: Gemiddelde elektriciteitslevering [kWh]

De gemiddelde elektriciteitslevering voor alle woningtypen samen.

g_ele_tr: Gemiddelde elektriciteitsteruglevering [kWh]

De gemiddelde teruglevering van elektriciteit vanaf individuele aansluitingen van particuliere woningen aan het openbare elektriciteitsnet.

De cijfers zijn afgerond op tientallen.

ene_gas: Gemiddeld aardgasverbruik

Het gemiddeld jaarverbruik voor aardgas van particuliere woningen. Bij de berekening van het gemiddeld aardgasverbruik zijn woningen met een zeer laag of zelfs nulverbruik meegeteld, bijvoorbeeld als er sprake is van stadsverwarming of elektrische verwarming. Hierdoor valt in gebieden waar stadsverwarming aanwezig is het gemiddeld aardgasverbruik van woningen laag uit. De cijfers zijn afgerond op tientallen.

g_gas: Gemiddeld aardgasverbruik [m³]

Het gemiddeld aardgasverbruik voor alle woningtypen samen.

p_stadsv: Percentage woningen met stadsverwarming [%]

Het percentage woningen dat is aangesloten op stadsverwarming.

Stadswarmtewoningen zijn sterk regio gebonden vanwege de ligging van warmtenetten. Ze worden geïdentificeerd als woningen zonder gaslevering in postcodegebieden waarvan op basis van postcodelijsten bekend is dat er stadswarmte ligt en/of op basis van energielabels. Vanwege het ontbreken van gegevens van warmteleveringen op adresniveau, kent de bepaling een relatief grote onzekerheid.

Om onthulling van informatie over individuele huishoudens te voorkomen zijn subpopulaties kleiner dan 100 woningen onderdrukt. Door afronding en onderdrukking tellen de verschillende subpopulaties niet altijd op tot de totale populatie.

Vanwege de grotere onzekerheid worden alleen aandelen stadsverwarming vanaf 3 procent gepubliceerd.

De cijfers zijn afgerond op hele percentages.

p_won_z: Aardgasvrije woningen [%]

Het aandeel woningen dat geen gas verbruikt, maar hoofdzakelijk elektrisch is verwarmd en/of gekoppeld is aan stadsverwarming. De gaslevering is hier gelijk aan nul of er is geen gasaansluiting geconstateerd.

Om onthulling van informatie over individuele huishoudens te voorkomen zijn subpopulaties kleiner dan 100 woningen onderdrukt. Door afronding en onderdrukking tellen de verschillende subpopulaties niet altijd op tot de totale populatie.

De cijfers zijn afgerond op hele percentages.

p_won_m: Aardgaswoningen [%]

Het aandeel woningen dat hoofdzakelijk is verwarmd door middel van individuele CV of blokverwarming op gas. Bij deze woningen is geen elektrische verwarming en/of stadsverwarming geconstateerd.

Om onthulling van informatie over individuele huishoudens te voorkomen zijn subpopulaties kleiner dan 100 woningen onderdrukt. Door afronding en onderdrukking tellen de verschillende subpopulaties niet altijd op tot de totale populatie.

De cijfers zijn afgerond op hele percentages.

p_won_zs: Woningen met zonnestroom [%]

Het aandeel woningen met een of meer zonnestroominstallaties.

Om onthulling van informatie over individuele huishoudens te voorkomen zijn subpopulaties kleiner dan 100 woningen onderdrukt. Door afronding en onderdrukking tellen de verschillende subpopulaties niet altijd op tot de totale populatie.

p_won_ev: Woningen hoofd. elektr. verwarmd [%]

Het aandeel woningen dat hoofdzakelijk elektrisch is verwarmd, bijvoorbeeld via warmtepompen of stadsverwarming.

Deze groep woningen is afgeleid uit gegevens over ISDE-subsidie, energielabels en/of maandelijks elektriciteitsverbruik. Om onthulling van informatie over individuele huishoudens te voorkomen zijn subpopulaties kleiner dan 100 woningen onderdrukt. Door afronding en onderdrukking tellen de verschillende subpopulaties niet altijd op tot de totale populatie.

De cijfers zijn afgerond op hele percentages.

a_lp_pub: aantal publieke laadpalen [aantal]

Het aantal publieke laadpalen per wijk en buurt die openbaar toegankelijk zijn. Laadpalen van particulieren bij woningen en bedrijven vallen hier niet onder.

ond: Onderwijs

ond_ons: Onderwijssoort

Leerlingen en studenten naar onderwijssoort en woonregio.

Deze indicator bevat het aantal leerlingen en studenten in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) inclusief het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo), middelbaar beroepsonderwijs (mbo), hoger beroepsonderwijs (hbo) en wetenschappelijk onderwijs (wo) naar woonregio op 1 oktober van een betreffend school-/studiejaar.

Leerlingen/studenten die bij meerdere onderwijssoorten staan ingeschreven, bijvoorbeeld hbo en wo, worden bij beide onderwijssoorten geteld.

Van sommige leerlingen of studenten is de woongemeente niet bekend. In dat geval worden deze alleen meegenomen in het totaal van Nederland. De optelling van gemeentelijke aantallen kan derhalve lager zijn dan het totaal van Nederland.

Het totaal aantal leerlingen en studenten woonachtig in een gemeente is inclusief de personen waarvan niet bekend is in welke wijk of buurt zij wonen. De optelling van aantallen bij de wijken binnen een gemeente kan derhalve lager zijn dan het totaal aantal van de gemeente. De onderwijscijfers zijn afgerond op tientallen. Hierdoor kan het ook voorkomen dat de som van regionale detailgegevens afwijkt van het totaal.

De woonregio is de regio waarin een leerling/student eind september van het betreffende school-/studiejaar woont. Wanneer van een leerling/student geen inschrijving bekend is in de Basisregistratie Personen, is de regio gebruikt waarin de leerling/student volgens de onderwijsregistratie verblijft. Een leerling/student kan in een andere regio naar school gaan. Vooral bij het hoger onderwijs starten regelmatig Duitse en Belgische studenten hun opleiding net over de grens in Nederland maar wonen dan nog in Duitsland of België, waardoor ze bij woonregio onbekend worden geteld.

a_ons_po: Leerlingen po [aantal]

Leerlingen primair onderwijs. Onder primair onderwijs (po) wordt verstaan het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs zoals opgenomen in de Wet Primair Onderwijs en de speciale scholen zoals opgenomen in de Wet op de Expertisecentra.

a_ons_vovavo: Leerlingen vo (incl. vavo) [aantal]

Leerlingen voortgezet onderwijs inclusief voortgezet algemeen volwassenenonderwijs. Voortgezet onderwijs (vo) omvat algemene leerjaren, voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) inclusief leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en praktijkonderwijs. Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) was oorspronkelijk voor volwassenen opgezet, maar is steeds meer tweedekansonderwijs geworden voor leerlingen die niet gelijk een diploma in het voortgezet onderwijs hebben behaald. Leerlingen in het vavo kunnen een diploma of deelcertificaat behalen op het niveau van vwo, havo of vmbo theoretische leerweg.

a_ons_mbo: Studenten mbo (excl. extranei) [aantal]

Studenten beroepsonderwijs (exclusief extranei). Middelbaar beroepsonderwijs (mbo) bestaande uit de leerwegen beroepsopleidende leerweg (bol; voltijd en deeltijd) en beroepsbegeleidende leerweg (bbl).

a_ons_hbo: Studenten hbo [aantal]

Studenten hoger beroepsonderwijs. Hoger beroepsonderwijs (hbo) is een onderwijssoort binnen het hoger onderwijs. Het hbo leidt over het algemeen op tot een bachelorgraad. Daarnaast zijn er kortere programma's die opleiden tot een associate degree. Ook kunnen hogescholen een masteropleiding aanbieden. Hbo-opleidingen worden verzorgd door hogescholen.

a_ons_wo: Studenten wo [aantal]

Studenten wetenschappelijk onderwijs. Het wetenschappelijk onderwijs (wo) is een onderwijssoort binnen het hoger onderwijs. Het wo leidt over het algemeen op tot een bachelor- of mastergraad. Ook is het mogelijk een diploma voor een vervolg- of beroepsopleiding te halen. Wo-opleidingen worden verzorgd door universiteiten.

ond_opt: Hoogst behaald onderwijsniveau

Deze variabelen geven het hoogst behaalde onderwijsniveau van personen per gemeente, wijk en buurt in Nederland. De gegevens hebben betrekking op alle personen die op 1 oktober in een Nederlandse gemeente waren ingeschreven en op dat moment behoorden tot de leeftijdscategorie 15 tot 75 jaar.

Cijfers worden afgerond op tientallen.

De gepresenteerde cijfers kunnen licht afwijken van de som van de gegevens op onderliggende regionale niveaus. Dit heeft te maken met afronding evenals met de toegepaste schattingsmethode. Buurten / wijken met minder dan 30 inwoners worden onderdrukt. Het kan voorkomen dat extra buurten / wijken worden onderdrukt i.v.m. risico op indirecte onthulling of groepsonthulling.

a_opl_bvm: Basisonderwijs, vmbo, mbo1 [aantal]

Het aantal personen die op 1 oktober (jaar T) tussen de 15 en 75 jaar oud waren en waren ingeschreven in een Nederlandse gemeente, waarvan het hoogst behaalde basisonderwijs, vmbo of mbo1 betreft.

Het betreft voorlopige cijfers.

a_opl_hvm: Havo, vwo, mbo2-4 [aantal]

Het aantal personen die op 1 oktober (jaar T) tussen de 15 en 75 jaar oud waren en waren ingeschreven in een Nederlandse gemeente, waarvan het hoogst behaalde onderwijsniveau havo, vwo of mbo2, mbo3 en/of mbo4 betreft.

Het betreft voorlopige cijfers.

a_opl_hw: Hbo, wo [aantal]

Het aantal personen die op 1 oktober (jaar T) tussen de 15 en 75 jaar oud waren en waren ingeschreven in een Nederlandse gemeente, waarvan het hoogst behaalde onderwijsniveau hbo of wo betreft.

Het betreft voorlopige cijfers.

arb: Arbeid

Deze variabelen geven per gemeente, wijk en buurt inzicht in de werkzame beroepsbevolking, nettoarbeidsparticipatie en het percentage werknemers en zelfstandigen.

De nettoarbeidsparticipatie is vermeld als percentage van het totaal aantal personen van 15 tot 75 jaar en vermeld bij minimaal 150 inwoners in een buurt. Het percentage werknemers en het percentage zelfstandigen zijn vermeld bij minimaal 150 werkenden (van 15 tot 75 jaar) in een buurt.

a_arb_wz: Werkzame beroepsbevolking [aantal]

Personen in de leeftijd van 15 tot 75 jaar die betaald werk hebben.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_arb_pp: Nettoarbeidsparticipatie [%]

Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking).

Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking). De gegevens worden meestal gepresenteerd voor de bevolking van 15 tot 75 jaar.

Het betreft voorlopige cijfers.

arb_verd: Onderverdeling werkenden**p_arb_wn: Percentage werknemers [%]**

Een persoon die in een arbeidsovereenkomst afspraken met een economische eenheid maakt om arbeid te verrichten waartegenover een financiële beloning staat.

Als een persoon meer dan één baan of werkkring heeft, dan wordt uitgegaan van de baan of werkkring waaraan de meeste tijd wordt besteed.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_arb_wv: Werknemers met vaste arbeidsrelatie [%]

Een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd én een vast aantal uren per week.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_arb_wf: Werknemers met flexibele arbeidsrelatie [%]

Een werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd óf een flexibel aantal uren per week.

Tot de werknemers met een flexibele arbeidsrelatie behoren:

- Werknemer tijdelijk, uitzicht op vast
- Werknemer tijdelijk ≥ 1 jaar
- Werknemer tijdelijk < 1 jaar
- Oproep/-invalkracht
- Uitzendkracht
- Werknemer flex, contract onbekend.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_arb_zs: Percentage zelfstandigen [%]

Een persoon die voor eigen rekening of risico arbeid verricht

- in een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer),
- als directeur-groootaandeelhouder (dga),
- in het bedrijf of de praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid), of
- als overige zelfstandige.

Als een persoon meer dan één baan of werkkring heeft, dan wordt uitgegaan van de baan of werkkring waaraan de meeste tijd wordt besteed.

Het betreft voorlopige cijfers.

ink: Inkomen

Deze variabelen geven informatie over het persoonlijk inkomen van personen in particuliere huishoudens waarvan het inkomen is waargenomen en het inkomen van particuliere huishoudens met een waargenomen inkomen. De gegevens komen uit de Integrale Inkomens- en Vermogensstatistiek (IIVS) met als populatie de bevolking van Nederland op 1 januari van het verslagjaar met het inkomen over het verslagjaar.

De Integrale Inkomens- en Vermogensstatistiek van het CBS is voornamelijk gebaseerd op registers afkomstig van het Ministerie van Financiën (de fiscale registers) en de bevolkingsregisters van de Nederlandse gemeenten (Basisregistratie personen). De Basisregistratie personen is een register waarin alle inwoners van een gemeente behoren te zijn ingeschreven. Uitgezonderd zijn:

- Inwoners van Nederland die gebruik maken van uitzonderingsregels die gelden met betrekking tot opnemings in de bevolkingsregisters (niet-Nederlandse diplomaten en niet-Nederlandse NAVO militairen). Zij mogen zelf bepalen of zij in de bevolkingsregisters ingeschreven worden of niet.
- Asielzoekers die korter dan zes maanden in de centrale opvang verblijven en nog geen verblijfsvergunning hebben gekregen.

ink_pers: Personen

De doelpopulatie bestaat uit personen behorende tot particuliere huishoudens waarvan het inkomen is waargenomen.

De inkomensgegevens zijn gebaseerd op het persoonlijk inkomen. Dit omvat de volgende bestanddelen van het bruto-inkomen van een persoon:

- inkomen uit arbeid;
- inkomen uit eigen onderneming;
- uitkering inkomensverzekeringen;
- uitkering sociale voorzieningen (met uitzondering van kinderbijslag).

a_inkont: Aantal inkomensontvangers [aantal]

Personen met persoonlijk inkomen in particuliere huishoudens.

De cijfers zijn afgerond op honderdtallen.

Het betreft voorlopige cijfers.

g_ink_po: Gemiddeld inkomen per inkomensontvanger [x 1 000 euro]

Het rekenkundig gemiddeld persoonlijk inkomen per persoon op basis van personen met persoonlijk inkomen die deel uitmaken van particuliere huishoudens.

De waarde is vermeld bij minimaal 2.500 personen met persoonlijk inkomen in particuliere huishoudens per regio.

Het betreft voorlopige cijfers.

g_ink_pi: Gemiddeld inkomen per inwoner [x 1 000 euro]

Het rekenkundig gemiddeld persoonlijk inkomen per persoon op basis van de totale bevolking in particuliere huishoudens.

De waarde is vermeld bij minimaal 2.500 personen in particuliere huishoudens per regio.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_ink_li: 40% personen met laagste inkomen [%]

Aandeel personen in particuliere huishoudens die behoren tot de landelijke 40% personen met het laagste persoonlijk inkomen.

Personen met persoonlijk inkomen in particuliere huishoudens zijn ingedeeld naar hoogte van het persoonlijk inkomen.

De indeling vindt plaats nadat alle personen landelijk zijn gerangschikt van laag naar hoog persoonlijk inkomen. Tot de laagste 40-procent-groep worden de veertig procent personen met het laagste persoonlijk inkomen gerekend.

Het persoonlijk inkomen omvat inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (met uitzondering van kinderbijslag).

Het percentage is vermeld bij minimaal 100 personen met persoonlijk inkomen in particuliere huishoudens per regio.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_ink_hi: 20% personen met hoogste inkomen [%]

Aandeel personen in particuliere huishoudens die behoren tot de landelijke 20% personen met het hoogste persoonlijk inkomen.

Personen met persoonlijk inkomen in particuliere huishoudens zijn ingedeeld naar hoogte van het persoonlijk inkomen.

De indeling vindt plaats nadat alle personen landelijk zijn gerangschikt van laag naar hoog persoonlijk inkomen. Tot de hoogste 20-procent-groep worden de twintig procent personen met het hoogste persoonlijk inkomen gerekend.

Het persoonlijk inkomen omvat inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (met uitzondering van kinderbijslag).

Het percentage is vermeld bij minimaal 100 personen met persoonlijk inkomen in particuliere huishoudens per regio.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_ink_ar: Personen in armoede [%]

Het aantal personen in particuliere huishoudens met een huishoudensinkomen onder de armoedegrens ten opzichte van het totaal aantal personen in particuliere huishoudens.

p_ink_ba: Personen tot 25% boven de armoedegrens [%]

Het aantal personen in particuliere huishoudens met een huishoudensinkomen tussen de armoedegrens en 25% boven de armoedegrens, ten opzichte van het totaal aantal personen in particuliere huishoudens.

ink_hh: Huishoudens

De doelpopulatie bestaat uit particuliere huishoudens waarvan het inkomen is waargenomen.

g_hh_sti: Gem. gestandaardiseerd inkomen [x 1 000 euro]

Het besteedbaar inkomen gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Deze correctie vindt plaats met behulp van equivalentiefactoren. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. Met behulp van de equivalentiefactoren worden alle inkomens herleid tot het inkomen van een eenpersoonshuishouden. Op deze wijze zijn de welvaartsniveaus van huishoudens onderling vergelijkbaar gemaakt. Het gestandaardiseerd inkomen is een maat voor de welvaart van (de leden van) een huishouden.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_hh_li: 40% huishoudens met laagste inkomen [%]

Aandeel particuliere huishoudens die behoren tot de landelijke 40% huishoudens met het laagste huishoudensinkomen.

Particuliere huishoudens zijn ingedeeld naar hoogte van het besteedbaar huishoudensinkomen. De indeling vindt plaats nadat huishoudens landelijk zijn gerangschikt van laag naar hoog besteedbaar huishoudensinkomen. Tot de laagste 40-procent-groep worden de veertig procent huishoudens met het laagste besteedbaar inkomen gerekend.

Het percentage is vermeld bij minimaal 100 particuliere huishoudens per regio.

Het besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens bestaat uit het bruto-inkomen verminderd met:

- betaalde inkomensoverdrachten, zoals alimentatie van de ex-echtgeno(o)t(e);
- premies inkomensverzekeringen zoals premies betaald voor sociale verzekeringen, volksverzekeringen en particuliere verzekeringen in verband met werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en ouderdom en nabestaanden;
- premies ziektekostenverzekeringen;
- belastingen op inkomen en vermogen.

Het betreft voorlopige cijfers.

p_hh_hi: 20% huishoudens met hoogste inkomen [%]

Aandeel particuliere huishoudens die behoren tot de landelijke 20% huishoudens met het hoogste huishoudensinkomen.

Particuliere huishoudens zijn ingedeeld naar hoogte van het besteedbaar huishoudensinkomen. De indeling vindt plaats nadat huishoudens landelijk zijn gerangschikt van laag naar hoog besteedbaar huishoudensinkomen. Tot de hoogste 20-procent-groep worden de twintig procent huishoudens met het hoogste besteedbaar inkomen gerekend.

Het percentage is vermeld bij minimaal 100 particuliere huishoudens per regio.

Het besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens bestaat uit het bruto-inkomen verminderd met:

- betaalde inkomensoverdrachten, zoals alimentatie van de ex-echtgeno(o)t(e);
- premies inkomensverzekeringen zoals premies betaald voor sociale verzekeringen, volksverzekeringen en particuliere verzekeringen in verband met werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en ouderdom en nabestaanden;
- premies ziektekostenverzekeringen;
- belastingen op inkomen en vermogen.

Het betreft voorlopige cijfers.

m_hh_ver: Mediaan vermogen van particuliere huish. [x 1 000 euro]

De mediaan is het middelste getal wanneer alle getallen van laag naar hoog worden gesorteerd. Vermogen is het saldo van bezittingen en schulden. Bezittingen worden gevormd door bank- en spaartegoeden, effecten, de eigen woning, overig onroerend goed, ondernemingsvermogen, aanmerkelijk belang en de overige bezittingen. De schulden omvatten onder meer schulden ten behoeve van een eigen woning en consumptief krediet.

Het betreft voorlopige cijfers.

soz: Sociale zekerheid

Deze variabelen geven per gemeente, wijk en buurt inzicht in het aantal personen dat een uitkering ontvangt op grond van arbeidsongeschiktheid, bijstand, werkloosheid en ouderdom.

Het is mogelijk dat een persoon aanspraak maakt op meer dan één uitkering. Dat kunnen uitkeringen zijn van eenzelfde soort (bijvoorbeeld twee uitkeringen op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)) of twee uitkeringen van verschillende soort (zoals een uitkering op grond van de Werkloosheidswet en een bijstandsuitkering). In het laatste geval wordt de persoon bij beide soorten uitkeringen meegeteld, in het eerste geval slechts één keer (bij de WAO).

Op het gebied van sociale zekerheid vinden er regelmatig revisies plaats. Via het thema sociale zekerheid in StatLine vindt u altijd de meest recente cijfers.

a_soz_wb: Personen per soort uitkering; Bijstand [aantal]

Personen die een bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet ontvangen.

Personen met een uitkering die verblijven in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook dak- en thuislozen met bijstand zijn niet inbegrepen. De cijfers zijn standcijfers op de laatste dag van verslagmaand december.

Participatiewet

De Participatiewet vervangt sinds 1 januari 2015 de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet Sociale Werkvoorziening (WsW) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (wet Wajong). De Participatiewet komt vrijwel overeen met de WWB, maar nog sterker wordt de nadruk gelegd op participatie aan het arbeidsproces.

De wet regelt in Nederland de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en het verlenen van bijstand door gemeenten voor mensen die weinig of geen ander inkomen (waaronder andere uitkeringen) hebben en ook weinig of geen vermogen. Gemeenten voeren de wet uit en bepalen, binnen de wettelijke grenzen, hun eigen beleid.

Het betreft nader voorlopige cijfers.

Op het gebied van sociale zekerheid vinden er regelmatig revisies plaats. Via het thema sociale zekerheid in StatLine vindt u altijd de meest recente cijfers.

a_soz_ao: Personen per soort uitkering; AO [aantal]

Personen die een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangen op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ), Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (wet Wajong) en de Wet werk en Inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). De cijfers zijn standcijfers op de laatste dag van verslagmaand december.

Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)

Wet die als doel heeft om personen in loondienst te verzekeren van een loonvervangende uitkering bij langdurige arbeidsongeschiktheid. De WAO is met ingang van 29 december 2005 vervangen door de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), maar blijft bestaan voor mensen die al een WAO-uitkering hadden of binnen 5 jaar na het beëindigen van de uitkering opnieuw arbeidsongeschikt worden door dezelfde oorzaak.

Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ)

Een verplichte verzekering voor zelfstandigen, beroepsbeoefenaren, directeuren-grootaandeelhouders en meewerkende echtgenoten tegen de financiële gevolgen van langdurige arbeidsongeschiktheid. De WAZ is met ingang van 1 augustus 2004 geblokkeerd, maar blijft bestaan voor mensen die al een WAZ-uitkering hadden.

Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (wet Wajong)

Wettelijke voorziening in de financiële gevolgen van langdurige arbeidsongeschiktheid van mensen die geen aanspraak kunnen maken op de WAO/WIA omdat er geen arbeidsverleden is opgebouwd. Dit zijn mensen die arbeidsongeschikt zijn voor de dag dat zij 17 jaar worden of na hun 17e jaar arbeidsongeschikt worden en een opleiding of studie volgen.

Met ingang van 1 januari 2010 is de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong) in werking getreden, ter vervanging van de oude Wajong. In tegenstelling tot de 'oude' Wajong hebben jongeren met een ziekte of handicap in de eerste plaats recht op hulp bij het vinden en houden van werk. Daaraan gekoppeld kunnen ze een inkomensondersteuning krijgen. De 'oude' Wajong blijft gelden voor jongeren die voor 1 januari 2010 een uitkering hebben aangevraagd.

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)

De wet geeft werknemers die na een wachttijd van twee jaar nog minstens 35 procent arbeidsongeschikt zijn, recht op een uitkering.

De wet is zo opgezet dat een persoon gestimuleerd wordt om naar vermogen te werken.

De WIA kent twee regelingen: de regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten (IVA) en de regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten (WGA).

De IVA regelt een loonvervangende uitkering voor werknemers die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn.

De WGA regelt een aanvulling op het met arbeid verdiende inkomen of een minimumuitkering als men niet of onvoldoende werkt.

Het betreft nader voorlopige cijfers.

Op het gebied van sociale zekerheid vinden er regelmatig revisies plaats. Via het thema sociale zekerheid in StatLine vindt u altijd de meest recente cijfers.

a_soz_ww: Personen per soort uitkering; WW [aantal]

Personen die een uitkering ontvangen op grond van de Werkloosheidswet (WW). De cijfers zijn standcijfers op de laatste dag van verslagmaand december.

Werkloosheidswet (WW)

De wet heeft tot doel werknemers te verzekeren tegen de financiële gevolgen van werkloosheid.

De wet voorziet in een uitkering die gerelateerd is aan het laatstverdiende inkomen uit dienstbetrekking. De duur van de uitkering is afhankelijk van het arbeidsverleden van de verzekerde. Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) beoordeelt of men voor een WW-uitkering in aanmerking komt.

Het betreft nader voorlopige cijfers.

Op het gebied van sociale zekerheid vinden er regelmatig revisies plaats. Via het thema sociale zekerheid in StatLine vindt u altijd de meest recente cijfers.

a_soz_ow: Personen per soort uitkering; AOW [aantal]

Het aantal personen dat een uitkering ontvangt in het kader van de Algemene ouderdomswet (AOW). De cijfers zijn standcijfers op de laatste dag van verslagmaand december.

Algemene ouderdomswet (AOW)

De AOW is een algemene, de gehele bevolking omvattende, verplichte verzekering die personen met de AOW-gerechtigde leeftijd een inkomen garandeert. In het Nederlandse sociale zekerheidsstelsel is dit een volksverzekering. In principe is iedereen die nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt en in Nederland woont, verzekerd voor de AOW. Ook degenen die niet in Nederland wonen, maar in Nederland in dienstbetrekking arbeid verrichten waarover loonbelasting wordt betaald, zijn verzekerd. Voor perioden die men in het buitenland woont, kan men zich verzekeren tegen verlies van aanspraak op een AOW-uitkering. Een uitkering kan, binnen het kader van de wet Beperking export uitkeringen (wet BEU), naar het buitenland worden overgemaakt.

AOW-gerechtigde leeftijd (AOW-leeftijd)

De AOW-leeftijd is de leeftijd waarop het AOW-pensioen ingaat. Tot 2013 was de AOW-leeftijd 65 jaar. Hierna is de AOW-leeftijd gekoppeld aan de levensverwachting. De AOW-leeftijd is tot en met 2029 als volgt:

Tot 2013: 65 jaar

2013: 65 jaar en 1 maand
2014: 65 jaar en 2 maanden
2015: 65 jaar en 3 maanden
2016: 65 jaar en 6 maanden
2017: 65 jaar en 9 maanden
2018: 66 jaar
2019-2021: 66 jaar en 4 maanden
2022: 66 jaar en 7 maanden
2023: 66 jaar en 10 maanden
2024-2027: 67 jaar
2028-2029: 67 jaar en 3 maanden.

Het betreft nader voorlopige cijfers.

Op het gebied van sociale zekerheid vinden er regelmatig revisies plaats. Via het thema sociale zekerheid in StatLine vindt u altijd de meest recente cijfers.

zrg: Zorg

Deze variabelen geven per gemeente, wijk en buurt inzicht in het aantal personen dat gebruik maakte van jeugdzorg in natura en/of een maatwerkvoorziening in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Om het risico op onthulling van individuen te voorkomen zijn de waarden 0 tot en met 7 weergegeven als geheim. Hierdoor kan het voorkomen, dat de som van de detailgegevens afwijkt van het totaal.

a_jz_tn: Jongeren met jeugdzorg in natura [aantal]

Personen tot 23 jaar die op enig moment in de verslagperiode gebruik gemaakt hebben van jeugdhulp in natura, jeugdbescherming of jeugdreclassering.

Jeugdhulp in natura is hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet, en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De hulp is bedoeld voor kinderen en jongeren tot 18 jaar en kan verlengd worden tot 23 jaar. Als de jongere overnacht bij de jeugdhulpinstelling, het pleeggezin of het gezinshuis, is er sprake van jeugdhulp met verblijf.

Jeugdhulp in natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed.

Persoonsgebonden budget (PGB) is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Het doel van de kinderschermingsmaatregelen is het opheffen van de bedreiging voor de veiligheid en ontwikkeling van het kind. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Jeugdreclassering is een combinatie van toezicht en begeleiding voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Bij jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot en met 22 jaar kan ook het jeugdstrafrecht toegepast worden op grond van het adolescentenstrafrecht, indien het ontwikkelingsniveau van de dader daartoe aanleiding geeft. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of het openbaar ministerie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.

Indeling naar gemeente, wijk en buurt

De indeling naar gemeente en wijk is gebaseerd op het adres van de gezagsdrager van de jongere. Er is uitgegaan van het woonplaatsbeginsel zoals dat is toegepast in de Jeugdwet die vanaf 2015 in werking is getreden. Wanneer het adres gedurende de verslagperiode is gewijzigd krijgt de jongere in deze tabel het meest recente adres toegewezen.

Voor sommige jongeren is alleen de gemeente volgens woonplaatsbeginsel bekend, maar niet het specifieke adres. In deze gevallen wordt de jongere wel meegeteld in het totaal voor de gemeente, maar niet in één van de onderliggende wijken. Hierdoor kan het voorkomen dat de cijfers van de wijken binnen een gemeente niet optellen tot het totaal van de gemeente.

p_jz_tn: Percentage jongeren met jeugdzorg [%]

Percentage van personen tot 23 jaar die op enig moment in de verslagperiode gebruik gemaakt hebben van jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering.

a_wmo_t: Wmo-cliënten [aantal]

Aantal personen dat ten minste één maatwerkvoorziening in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) heeft gehad. Deze cijfers zijn samengesteld op basis van gegevens die gemeenten aan CBS hebben geleverd in het kader van de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein.

Maatwerkvoorziening

Ondersteuning binnen het kader van de Wmo2015 geleverd in de vorm van een product of dienst die is afgestemd op de wensen, persoonskenmerken mogelijkheden en behoeften van een individu.

Wmo2015

Wet maatschappelijke ondersteuning zoals ingegaan op 1 januari 2015. Deze wet stelt gemeenten verantwoordelijk voor het ondersteunen van de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking, chronische psychische of psychosociale problemen.

Regio

Alleen de gegevens van gemeenten die aangeleverd hebben en die toestemming hebben gegeven voor publicatie worden gepubliceerd. Gemeenten kunnen daarbij apart toestemming geven voor de basisvariabelen Wmo en de facultatieve variabelen Wmo. Als gemeenten herlevering doen over eerdere verslagperiodes, is de toestemming voor publicatie zoals die bij de herlevering is gegeven, leidend.

De cijfers over het totaal aantal cliënten in Nederland zijn geschat met een regressiemodel op de data van de deelnemende gemeenten. Voor meer informatie over deze methode wordt verwezen naar de onderzoeksbeschrijving Gemeentelijke monitor sociaal domein, Wmo.

p_wmo_t: Wmo-cliënten relatief [per 1000 inwoners]

Het aantal Wmo-cliënten per 1000 inwoners dat ten minste één maatwerkvoorziening in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) heeft gehad. De relatieve cijfers zijn berekend na het afronden van de absolute cijfers.

bed: Bedrijfsvestigingen, SBI 2008

Bedrijfsvestigingen naar activiteit op 1 januari (SBI 2008).

Deze tabel bevat gegevens over het aantal vestigingen van bedrijven naar economische activiteit, gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI 2008). De vestigingen zijn voorts ingedeeld naar de gemeentelijke indeling per 1 januari van het verslagjaar, naar wijken en naar buurten.

Status van de cijfers:

De cijfers hebben een voorlopig karakter.

Vestiging:

Elke afzonderlijk gelegen ruimte, terrein of complex van ruimten of terreinen, benut door een bedrijf voor uitoefening van de activiteiten. Ieder bedrijf bestaat uit ten minste één vestiging. Meerdere locaties van een bedrijf binnen één postcodegebied worden als één vestiging beschouwd.

Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI 2008):

De Nederlandse hiërarchische indeling van economische activiteiten die door het CBS wordt gebruikt om bedrijfseenheden in te delen naar hun hoofdactiviteit. De SBI 2008 is de versie die vanaf 2008 gebruikt wordt.

In deze tabel is gekozen voor de hoofdactiviteit (SBI) van de vestiging. Niet iedere vestiging van een bedrijf houdt zich bezig met de hoofdactiviteit (SBI) van het bedrijf als geheel. Om te weten welke activiteiten worden uitgevoerd in een regio is de hoofdactiviteit (SBI) van de vestiging gebruikt. In de tabel zijn de vestigingen (naast de totalen) ook naar de volgende acht sectoren onderverdeeld:

A Landbouw, bosbouw en visserij
B-F Nijverheid en energie
G+I Handel en horeca
H+J Vervoer, informatie en communicatie
K-L Financiële diensten, onroerend goed
M-N Zakelijke dienstverlening
O-Q Overheid, onderwijs en zorg
R-U Cultuur, recreatie, overige diensten

Het aantal vestigingen is afgerond op een veelvoud van vijf. In geval van afrondingen kan het voorkomen, dat de totalen niet precies overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. In geval de wijk of buurt van het bedrijf onbekend is, wordt dit bedrijf alleen op gemeentelijk niveau meegeteld. De onderverdeling naar sectoren is alleen vermeld bij 20 of meer bedrijven per buurt.

a_bedv: Bedrijfsvestigingen totaal [aantal]

bed_act: Bedrijfsvestigingen naar activiteit

a_bed_a: A Landbouw, bosbouw en visserij [aantal]

a_bed_bf: B-F Nijverheid en energie [aantal]

a_bed_gi: G+I Handel en horeca [aantal]

a_bed_hj: H+J Vervoer, informatie en communicatie [aantal]

a_bed_kl: K-L Financiële diensten, onroerend goed [aantal]

a_bed_mn: M-N Zakelijke dienstverlening [aantal]

a_bed_oq: O-Q Overheid, onderwijs en zorg [aantal]

a_bed_ru: R-U Cultuur, recreatie, overige diensten [aantal]

mot: Motorvoertuigen

De motorvoertuigen betreffen personenauto's, bedrijfsauto's en motortweewielers op 1 januari. Tot en met 2018 werden ook enkele niet-verzekerde voertuigen meegenomen. Vanaf 2019 zijn de cijfers berekend op basis van een nieuwe verbeterde selectiemethode, waarbij alleen voertuigen zijn meegenomen die op basis van verzekering deel mochten nemen aan het verkeer.

Aanhangwagens en opleggers zijn niet meegerekend.

De gegevens zijn ontleend aan de Statistiek van de Motorvoertuigen. Deze gegevens zijn gebaseerd op de kentekenregistratie van de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Met behulp van deze registratie zijn tellingen gemaakt van alle voertuigen met actuele, houderschapsplichtige kentekens die op 1 januari in het kentekenbestand voorkomen.

Het aantal geregistreerde motorvoertuigen is inclusief voertuigen van lease- en verhuurbedrijven. Deze motorvoertuigen staan geregistreerd op het adres van het lease- of verhuurbedrijf. De motorvoertuigen die staan ingeschreven op postbusadressen zijn niet meegeteld bij de aantallen van de wijken en buurten, maar wel in de gemeentelijke totalen. De wijken en buurten tellen daarom niet altijd op tot gemeenten. De gemeentelijke totalen komen overeen met de Regionale Kerncijfers Nederland.

mot_pau: Personenauto's**a_pau: Personenauto's totaal [aantal]**

Personenauto

Motorvoertuig voor personenvervoer over de weg, exclusief brom- en motorfietsen, met maximaal negen zitplaatsen (met inbegrip van de bestuurdersplaats).

Hieronder vallen personenauto's, bestelwagens ontworpen voor en voornamelijk gebruikt voor het vervoer van reizigers, taxi's, huurauto's, ziekenwagens en campers. Lichte wegvoertuigen voor goederenvervoer over de weg, touringcars, autobussen en minibussen vallen hier niet onder. Het begrip personenauto omvat ook taxi's en huurauto's met minder dan tien zitplaatsen. Vanaf 1 mei 2009 worden campers gekentekend als personenauto of als bus afhankelijk van het aantal zitplaatsen. Vóór die datum zijn campers geregistreerd als speciale voertuigen.

pau_bst: Personenauto's; brandstoftype**a_bst_b: Personenauto's; brandstof benzine [aantal]**

Het aantal personenauto's rijdend op benzine.

a_bst_nb: Personenauto's; overige brandstof [aantal]

Het aantal personenauto's met overige brandstof. Hieronder vallen: diesel, LPG, elektriciteit (incl. Hybride), waterstof, alcohol, LNG en CNG.

g_pau_hh: Personenauto's per huishouden [per huishouden]

Het aantal personenauto's per (particulier) huishouden op 1 januari. De personenauto's worden regionaal ingedeeld met behulp van de kentekenregistratie. Personenauto's die geregistreerd staan op het adres van het lease- of verhuurbedrijf vertekenen daarom de autodichtheid per huishouden. Zie de tabeltoelichting voor een verwijzing naar een andere StatLinetablel met cijfers waarin de voertuigen op naam van rechtspersonen (bedrijven) buiten beschouwing zijn gelaten, om deze vertekening van de cijfers door grote verhuur- en leasebedrijven te voorkomen. Het aantal personenauto's per huishouden is vermeld bij minimaal 50 huishoudens en bij een waarde van maximaal 2,5 personenauto's per huishouden.

g_pau_km: Personenauto's naar oppervlakte [per km²]

Het aantal personenauto's per km² land op 1 januari. De personenauto's worden regionaal ingedeeld met behulp van de kentekenregistratie. Personenauto's die geregistreerd staan op het adres van het lease- of verhuurbedrijf vertekenen daarom de autodichtheid per oppervlakte. Zie de tabeltoelichting voor een verwijzing naar een andere StatLinetablel met cijfers waarin de voertuigen op naam van rechtspersonen (bedrijven) buiten beschouwing zijn gelaten, om deze vertekening van de cijfers door grote verhuur- en leasebedrijven te voorkomen. Het aantal personenauto's naar oppervlakte is vermeld als ook het aantal personenauto's per huishouden is gepubliceerd. Dat is bij minimaal 50 huishoudens en bij een waarde van maximaal 2,5 personenauto's per huishouden.

a_m2w: Motorfietsen [aantal]

Motorfiets

Voertuig voor het wegverkeer op twee, drie of vier wielen met een onbeladen gewicht van maximaal 400 kg. Dergelijke motorvoertuigen met een cilinderinhoud van meer dan 50 cm³ vallen hieronder, alsook motorvoertuigen met een cilinderinhoud van minder dan 50 cm³ die niet aan de definitie van bromfiets beantwoorden.

vrz: Nabijheid voorzieningen

Locatie die bezocht kan worden door personen. De locatie sluit aan bij het gebruik in het dagelijks leven.

De afstand tot een voorziening is berekend over verharde, door auto's te gebruiken wegen, dus niet over fiets- en voetpaden. Overtochten via veerboten zijn hierbij inbegrepen. Er wordt geen rekening gehouden met éénrichtingsverkeer en overige inrijverboden van toegangswegen tot rijks- of provinciale wegen.

g_afs_hp: Afstand tot huisartsenpraktijk [km]

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde huisartsenpraktijk, berekend over de weg.

Met ingang van verslagjaar 2020 krijgt het CBS de populatie huisartsenpraktijken in een andere vorm dan voorheen aangeleverd: de nevenadressen van huisartsenpraktijken maken geen deel meer uit van de populatie. Door deze wijziging in de bronbestanden zijn de uitkomsten vanaf verslagjaar 2020 niet meer vergelijkbaar met die van de voorgaande jaren. Uit een analyse voor verslagjaar 2019 naar het effect van het weglaten van de nevenadressen blijkt dat de afstand tot de dichtstbijzijnde huisartsenpraktijk op landelijk niveau met 0,1 km toeneemt. Op buurniveau kan de afstand in bepaalde regio's tot 7 km langer worden.

Huisartsenpraktijk: Pand of ruimte waarin een of meer huisartsen (samen) werken.

Huisarts:

De huisarts is verantwoordelijk voor de algemene medische zorg. Hij/zij geeft persoonlijke en continue zorg aan een vaste praktijkpopulatie.

g_afs_gs: Afstand tot grote supermarkt [km]

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde grote supermarkt, berekend over de weg.

Grote supermarkt:

Winkel met meerdere soorten dagelijkse artikelen en een minimale oppervlakte van 150 m².

g_afs_kv: Afstand tot kinderdagverblijf [km]

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot het dichtstbijzijnde kinderdagverblijf, berekend over de weg.

Kinderdagverblijf:

Plaats waar kinderen van 0 tot 4 jaar gedurende één of meer dagdelen per week het hele jaar door worden opgevangen. Er kan voor meer dan 5 uur per dag van het kinderdagverblijf gebruik gemaakt worden en voor maximaal 10 dagdelen per week.

vrz_bao: Basisonderwijs

Het basisonderwijs omvat alleen de basisscholen zoals bekend bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Het speciaal basisonderwijs en de speciale scholen zijn niet meegenomen.

Voor de cijfers over onderwijs is met ingang van verslagjaar 2018 een nieuwe methode gebruikt: in de huidige methodiek wordt voor de scholen in het reguliere basisonderwijs gebruik gemaakt van bestanden van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Hierdoor kunnen de cijfers vanaf 2018 licht afwijken van de voorgaande jaren.

De cijfers gelden voor januari van het betreffende schooljaar.

g_afs_sc: Afstand tot school [km]

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde school, berekend over de weg.

g_3km_sc: Scholen binnen 3 km [aantal]

Het gemiddeld aantal scholen binnen 3 kilometer over de weg voor alle inwoners van een gebied.

opp: Oppervlakte

Voor de bepaling van oppervlaktecijfers is gebruik gemaakt van het digitale wijk- en buurtgrenzenbestand van het CBS.

Met totale oppervlakte per gemeente wordt de oppervlakte inclusief het gemeentelijk ingedeeld buitenwater bedoeld. Bij oppervlaktecijfers over wijken en buurten is de oppervlakte land en water opgenomen exclusief buitenwater. Door dit laatste kan de optelling van de wijken of buurten

verschillen met de gepubliceerde totalen per gemeente. Deze verschillen doen zich vooral voor bij kustgemeenten.

a_opp_ha: Oppervlakte totaal [ha]

De totale oppervlakte is de som van de oppervlakten water en land in hele hectaren (ha.).

a_lan_ha: Oppervlakte land [ha]

De oppervlakte land is bepaald door het meest recente digitale bestand Bodemgebruik te combineren met het digitale bestand van gemeente-, wijk- en buurtgrenzen.

De arealen land en water voor de jaren 2022, 2023 en 2024 zijn gebaseerd op het Bestand Bodemgebruik 2017 (BBG2017). De arealen land en water voor de jaren 2020 en 2021 zijn gebaseerd op BBG2015. Zowel in BBG2017 als in BBG2015 is daarbij rekening gehouden met de wijzigingen in de landsgrens tussen Nederland en België bij Maastricht en Eijsden per 1-1-2018.

De oppervlakte land wordt uitgedrukt in hele hectaren (ha.).

a_wat_ha: Oppervlakte water [ha]

Oppervlakte water omvat zowel binnen- als buitenwater. Tot binnenwater wordt gerekend alle water niet onderhevig aan getijden, breder dan 6 meter en groter dan 1 hectare. Voorbeelden zijn het IJsselmeer, Markermeer, Randmeren, sloten, rivieren en kanalen. Onder het buitenwater valt alle water onderhevig aan getijden, zoals de Waddenzee, Oosterschelde, Westerschelde en het gemeentelijk ingedeelde gedeelte van de Noordzee.

De oppervlakte water is bepaald door het meest recente digitale bestand Bodemgebruik te combineren met het digitale bestand van gemeente-, wijk- en buurtgrenzen.

De arealen land en water voor de jaren 2022, 2023 en 2024 zijn gebaseerd op het Bestand Bodemgebruik 2017 (BBG2017). De arealen land en water voor de jaren 2020 en 2021 zijn gebaseerd op BBG2015. Zowel in BBG2017 als in BBG2015 is daarbij rekening gehouden met de wijzigingen in de landsgrens tussen Nederland en België bij Maastricht en Eijsden per 1-1-2018.

Het buitenwater is alleen op gemeenteniveau vermeld, water per wijk of buurt bestaat alleen uit binnenwater. De oppervlakte water wordt uitgedrukt in hele hectaren (ha.).

pst: Postcode

pst_mv: Meest voorkomende postcode [code]

Meest voorkomende numerieke postcode in een buurt, op grond van het aantal adressen in het Geografisch Basisregister (GBR, definitieve versie) per 1 januari.

pst_dekp: Dekkingspercentage [code]

Indicatie (in zes klassen) van het percentage adressen in een buurt met de meest voorkomende postcode. Dit percentage is ontleend aan het Geografisch Basisregister (GBR, definitieve versie).

De volgende klassenindeling is gehanteerd:

- 1: > 90% van de adressen heeft dezelfde vermelde numerieke postcode;
- 2: 81-90% van de adressen heeft dezelfde vermelde numerieke postcode;
- 3: 71-80% van de adressen heeft dezelfde vermelde numerieke postcode;
- 4: 61-70% van de adressen heeft dezelfde vermelde numerieke postcode;
- 5: 51-60% van de adressen heeft dezelfde vermelde numerieke postcode;
- 6: 50% of minder van de adressen heeft dezelfde vermelde numerieke postcode.

ste: Stedelijkheid

ste_mv: Mate van stedelijkheid [code]

Op grond van de omgevingsadressendichtheid is aan iedere buurt, wijk of gemeente een stedelijkheidsklasse toegekend. De volgende klassenindeling is gehanteerd:

- 1: zeer sterk stedelijk $\geq 2\ 500$ adressen per km²
- 2: sterk stedelijk 1 500 - 2 500 adressen per km²
- 3: matig stedelijk 1 000 - 1 500 adressen per km²
- 4: weinig stedelijk 500 - 1 000 adressen per km²

5: niet stedelijk < 500 adressen per km²

ste_oad: Omgevingsadressendichtheid [per km²]

De omgevingsadressendichtheid (OAD) van een buurt, wijk of gemeente is het gemiddeld aantal adressen per vierkante kilometer binnen een cirkel met een straal van één kilometer op 1 januari. De OAD beoogt de mate van concentratie van menselijke activiteiten (wonen, werken, schoolgaan, winkelen, uitgaan etc.) weer te geven. Het CBS gebruikt de OAD om de stedelijkheid van een bepaald gebied te bepalen.

Voor de berekening hiervan wordt eerst voor ieder adres de OAD vastgesteld. Daarna is het gemiddelde berekend van de omgevingsadressendichtheden van alle afzonderlijke adressen binnen het beschouwde gebied. De adressen zijn afkomstig uit het Geografisch Basisregister van het betreffende jaar (definitieve versie). Dit register bevat alle adressen van Nederland die zijn voorzien van een postcode, gemeentecode en wijk- en buurtcode.